

Zeliščni in japonski vrt sta **povsem uničena**

Narasla Savinja, ki je s seboj odnašala hiše, ceste in mostove, ni prizanesla niti Parku cvetja v Mozirskem gaju. V mesecu dni po poplavih jim je s pomočjo prostovoljcev uspelo že veliko narediti

Barbara Gavez Volčjak

Ko smo slovenski turistični novinarji sredi junija obiskali Mozirski gaj, je bil park v polnem razcvetu. Pomladanske nasade tulipanov so že zamenjale gredice z enoletnicami, ki jih vsako leto ureja kakih sedem prostovoljk pod vodstvom glavne vrtnarke parka Elice Bele. Sadike za grede prispevajo slovenski vrtnarji iz gospodarskega interesnega združenja Profesionalna vrtnarska družba. "Letos smo imeli zaradi slabega vremena kar težave, ob dežju nismo utegnili saditi," je Elica Bele tedaj razlagala, zakaj vse grede še niso bile dokončno urejene.

Skoraj sto tisoč sadik, kolikor so jih letos razporedili na gredice, ni bilo le paša za oči, temveč tudi neizčrpen vir idej za domače vrtove ljubiteljskih vrtnarjev in učilnica na prostem za slovenske šolarje, ki lahko v Mozirskem gaju v spremstvu "hišnega" biologa spoznavajo razne vrste rastlin. Svojevrstno učilnico z mikroskopi na mizah pa so zanje uredili tudi v 350 let starem kozolcu, ki so ga preselili z okoliške kmetije in velja za najstarejšo zgradbo v Mozirju.

Novinarji smo tedaj tudi izvedeli, da je Mozirski gaj v zadnjih 33 letih prerasel v veliko več kot zgolj Park cvetja. Zakaj v 33 letih, saj se zagotovo marsikdo spomni, da je bil ustanovljen

leta 1978? "Po poplavi 1. novembra 1990 nihče ni verjel, da ga bomo lahko obnovili," je junija pripovedoval Darko Bele, predsednik društva in neformalni direktor Gaja.

Še preden smo lahko vsi udeleženci študijske ture v medijih objavili svoje vtise o Mozirskem gaju, pa se je zgodil usodni 4. avgust. Narasla Savinja, ki je s seboj odnašala hiše, ceste in mostove, ni prizanesla niti Parku cvetja. In tako smo se novinarji, ki ne pišemo zgolj o cvetocih tulipanih in nasadih enoletnic, odločili po svojih močeh podpreti ekipo Ekološkega hortikulturenega društva, ki upravlja park. Natanko 4. septembra, simbolični en mesec po poplavih, smo pljunili v roke, poprijeli za lopate, motike in grablje in pod budnim očesom Elice Bele pomagali urediti košček sicer štiri hektarje velikega zemljišča, od katerega sta bili mesec prej dve tretjini opustošeni.

Gredice prekrte z muljem

"Eno tretjino še vsak teden kosimo, tam, kjer je rasla samo trava. Vsi objekti so ostali celi, iz njih smo znosili vso opremo, postopoma jih čistimo in sušimo, nekatere bomo prebelili," nam ob prihodu razlaga Darko Bele in pripoveduje, kako je voda po vsej dolini raznesla skulpture, table in druge manjše objekte. Še dobro, da se ljudje poznajo in ga obveščajo, kam naj jih pride iskati. "Enkrat me je znanec poklical, naj pri-

dem po izrezljanega lesenega medveda, ki stoji pred našim razglednim stolpom. Zagozdil se mu je pred garažo, da ni mogel do avta. Pa tako je težek, da smo ga morali odpeljati z dvigalom," je Bele po mesecu dni že skoraj pomirjen z razmerami. "Zeliščni in japonski vrt

Zeliščni in japonski vrt sta uničena, v skalnjaku pa je večina rastlin ostala, le odkopati jih je treba in očistiti

sta uničena, v skalnjaku pa je večina rastlin ostala, le odkopati jih je treba in očistiti," pa doda Elica Bele.

Kaj to pomeni, vidimo, ko se lotimo dela. Gredice so prekrte s plastmi mulja, ki pa na srečo ni strupen, tako da ga lahko naložimo na samokolnice in odpeljemo na mesta, kjer je voda za seboj pustila jame. Tam mulj nasujemo in lepo poravnamo, da bodo vanj

posejali novo travo. Za cvetlične grede vsako pomlad priskrbijo deset palet nove zemlje. "Ko bomo uredili vse grede, bomo še na poti nasuli nov pesek, sicer pa smo jih dokaj dobro pokrpali že z bagrom, ponekod so bile v njih dvometrske kotanje," razlaga Bele. Še 3. avgusta zvečer je bil prepričan, da bo park morebitne poplave dobro prestal. "Po poplavih leta 1990 smo uredili nabrežino in podrli star most, ki je imel dva podpornika. Marjan Pipenbaher je tedaj projektiral tega modernega z lokom. Ampak ta voda zdaj je bila nekaj groznega," pokaže na steno prvega objekta v parku, gostilne. Na njej je z barvo označena višina vodostaja leta 1990, kakega pol metra višje pa so vidne sledi letošnje povodnji. "Iz podjetja Nivo, ki pri nas ureja komunalo, so hoteli ravno v začetku septembra obnoviti brežine."

Znajti se morajo sami

V enem mesecu po poplavih jim je s pomočjo prostovoljcev uspelo že veliko narediti. "Vrtnarji so takoj prišli, tudi iz Volčjega Potoka (Arboretum je bil vzor pri nastanku Mozirskega gaja, op. p.) so se takoj javili, da nas ne bodo pustili na cedilu," je hvaležen Bele, a se hkrati potoži, da jih ni prišel pogledat še nihče od pristojnih z občine niti iz države. "Le ob dnevu solidarnosti so prišli poslanci iz SDS, to že moram povedati." Znajti se morajo sami. "Problem je, da

delujemo kot društvo, zato nismo bili upravičeni do pomoči ne kot fizična oseba ne kot gospodarski subjekt in ne kot kmetijska površina. V zadnjem hipu so poslanci v zakon za pomoč uvrstili tudi društva," je nekoliko razočaran. Od zavarovalnice so dobili 600 evrov, pravi: "Ker je tukaj poplavno območje, je zavarovalna premija tako visoka, da bi v 30 letih plačali 50.000 evrov za zavarovalno vsoto v vrednosti 20.000 evrov." Zato so raje skrbno gospodarili, zasluženi denar investirali in še nekaj prihranili. "Privarčevanih smo imeli 50.000 evrov, ampak ne vem, kako dolgo bo ta zaloga trajala," pravi Darko Bele. Park se sicer že od ustanovitve v celoti financira iz vstopnin ter sponzorstev vrtnarjev in raznih podjetij, ki jim v zahvalo za sredstva uredijo gredice z imenom sponzorja. So jim ti že kaj pomagali? "Vsi so bili pod vodo in morajo najprej poskrbeti zase," pove sogovornik.

Pogled na del parka, ki ga še niso utegnili očistiti, je žalosten: ograje, ki jih je voda v celoti odnesla in so jih iskali po dolini, ležijo po tleh, družbo jim delajo nekatera izravana drevesa. Grmovnice so prekrte z muljem, da se vse kadi, ko jih otresamo. "Odplaknilo je zemljo, ki smo jo lani na novo nasuli, in rododendrone, posajene letos," našteva Elica Bele, medtem ko z gredic puli enoletnice, ki pa jih letos ne bodo zamenjale čebulice tulipanov, ki jih sicer sadijo vsako jesen. V enem mesecu jim ne bo uspelo pripraviti vseh gredic, na katerih vsako pomlad zacveti več kot 150 tisoč tulipanov 45 različnih vrst.

Čebulice, ki jih kupujejo od dobavitelja iz Nizozemske, so letos odpovedali. Simbol parka je sicer rumeni tulipan Mozirski gaj, ki so ga zanje prav tako vzgojili na Nizozemskem in ga je mogoče videti zgolj tukaj. "Med prvomajskimi prazniki običajno zberemo 70 odstotkov letnega zaslužka, saj nas v tem času obišče tudi 25 tisoč ljudi," pove Darko Bele. "Ko je pred sedmimi leti 27. aprila toča potolkla komaj razcvetele tulipane, nismo zaslužili nič. Zato smo se odločili organizirati Božično bajko, ob kateri park okrasimo z 1,7 milijona LED-sijalk." Tudi letos jo bodo pripravili, na srečo so bile sijalke shranjene na varnem pri Beletu doma. "Trdno smo prepričani, da nam bo do začetka decembra uspelo toliko očistiti površine in urediti poti, da bomo lahko prižgali lučke," je optimističen Darko Bele, ki po tihem upa, da bo sneg prekril, kar do tedaj še ne bo povsem urejeno. Z adventnim dogajanjem so

Pljunili so v roke.

Foto: Barbara Gavez Volčjak

"Odplaknilo je zemljo, ki smo jo lani na novo nasuli, in rododendrone, posajene letos," našteva Elica Bele (v roza majici).
Foto: Barbara Gavez Volčjak

namreč kar dvojno zadeli v polno: z obiski Miklavža in Božička so se približali cilju, da bi v Mozirski gaj v večjem številu pritegnili družine z otroki, z vstopninami pa so si izdatneje napolnili proračun. Te bi jim zato prišle zelo prav tudi letos. "Škodo smo ocenili na 700.000 evrov, z desetino tega denarja lahko park toliko uredimo, da ga lahko znova odpremo. Z zaslužkom bomo nato lahko nadaljevali delo," načrtuje Bele. "Pomladi cveti tudi kaj drugega - in če nam bodo vrtnarji priskočili na pomoč, mislim, da lahko do pomladi uredimo kar nekaj gredic."

In čeprav je Beleta po 32 letih vlaganja dela in energije v Mozirski gaj bolelo srce, ko je voda odnesla mostove in uničila nasade, se mu to ne zdi najhujše: "Huje je bilo gledati, kako je odplavljalo ljudem hiše, da so jih morali reševati gasilci. Park bomo že obnovili, najbolj pomembni so ljudje, ki so ostali brez vsega." Vseeno pa doda, da bodo veseli vsakega prostovoljca, ki ima voljo do dela in se primerno obuje, da jim bo uspelo doseči zastavljeni cilj.

Ostal je le spomin na urejen japonski vrt. Foto: Barbara Gavez Volčjak

Opustošen japonski vrt Foto: Barbara Gavez Volčjak

Lesenega medveda so vrnili pred razgledni stolp.
Foto: Barbara Gavez Volčjak

Uničen zeliščni vrt Foto: Barbara Gavez Volčjak

Darko Bele kljub vsemu ostaja optimist: "Če nam bodo vrtnarji priskočili na pomoč, lahko do pomladi uredimo kar nekaj gredic."
Foto: Barbara Gavez Volčjak

KAPELICA JE OSTALA NEDOTAKNJENA

Povodnji v Mozirskem gaju niso nič nenavadnega, če vemo, da je urejen na otoku, ki so ga ustvarile naplavine Savinje in njenega rokava. Nekdanjo trško gmajno, kjer so kmetje pasli koze, ovce in krave, so v 70. letih preteklega stoletja uredili z udarniškim delom. Po poplavi leta 1990 jim je uspelo obnoviti nasade in sčasoma dodati še številne druge zanimivosti. Med njimi je ena najmarkantnejših razgledni stolp, ki ga je postavila nekdanja tovarna pohištva Svea. Muzej na prostem tvorijo še preužitkarska hiša, kašča, vodni mlin, čebelnjak, kovačija, dom planincev in kapelica sv. Valentina, ki so jo po Beletovih besedah postavili v zahvalo, da v poplavi leta 1990 ni bilo smrtnih žrtev. Za zabavo otrok pa so poskrbeli z velikim otroškim igriščem in pravljničnimi hiškami v Začarani vasi. Ob letošnji poplavi je okoli kapelice zijal dvometrski jarek, a notranjost je po Beletovih besedah ostala nedotaknjena. "Bog je poskrbel za svoje," reče nekoliko v šali. Morda pa jim bodo pri obnovi pomagali največji uglašeni vetrni zvončki v Evropi, za katere pravijo, da odstranjujejo negativne energije.